

Nr 238.

Godkänd av första kammaren den 26 maj 1920.

Godkänd av andra kammaren den 26 maj 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen, angående beredande åt de i norra delarna av landet stationerade statsanställda av vissa särskilda avlöningsförmåner.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 31.)

(Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 17.)

Till Konungen.

Inom riksdagen har framhållits behovet av att en utredning komme till stånd om, huruvida och på vilket sätt ändringar i avlöningsreglementen eller andra gällande bestämmelser borde vidtagas, i syfte att statsanställda, stationerade i norra delarna av landet, måtte tilldelas vissa förmåner, som kunde bidra till en ur statens synpunkt förmånlig rekrytering samt till att bibehålla arbetskraften under någon längre tid vid placering i nämnda landsdel.

Såsom i motionen utvecklas, hava i allmänhet statens befattningshavare i övre Norrland på grund av de där rådande svårare levnadsförhållandena att utföra sitt arbete i statens tjänst under avsevärt tyngre och hårdare villkor än statsanställda i andra delar av landet. De klimatologiska förhållandena, kölden, den långa perioden av mörker, de stora avstånden mellan bebyggda trakter, de avlägsna och på grund av de stegrade

reskostnaderna relativt sällsynta förbindelserna med sydligare trakter, allt detta samverkar att göra vistelsen i övre Norrland mindre tilltalande, åtminstone för de statstjänare, som komma från andra orter. Detta torde vara fallet med det stora flertalet. Därtill kommer den här stegrade dyrheten med avseende på förnödenheter av olika slag, såsom beklädnad, mat och bränsle.

Följden av dessa förhållanden har blivit, att det visat sig förenat med stora svårigheter icke blott att erhålla kvalificerade krafter till befattningarna i övre Norrland, utan i många fall även att över huvud få dem besatta. Känt är, att hos befattningshavarna i nämnda del av landet en stark benägenhet gör sig gällande att efter någon tids vistelse där uppe söka sig söderut, en benägenhet, som i viss mån tillgodosetts genom ett slags passagesystem inom en del områden av statsverksamheten. Det ligger i öppen dag, att den härigenom uppkommande ständiga omsättningen av personalen inom de olika verken i övre Norrland i längden måste inverka i hög grad menligt på arbetsresultatet.

Riksdagen är därför fullt ense med motionären, att det måste betraktas som ett statsintresse av vikt, att här ifrågavarande statstjänare beredas sådana förbättringar i deras villkor, som äro ägnade att underlätta deras rekrytering och fasthålla dem vid deras platser. Insikten härom har också förmått statsmakterna att för ändamålet redan vidtaga vissa åtgärder. Sålunda hava genom den lönereglering, som vid föregående års riksdag genomfördes för kommunikationsverken, särskilda kallorts- och dyrortstilllägg tillerkänts nämnda verks befattningshavare i de fyra nordligaste länen. Liknande bestämmelser finnas intagna i det förslag till lönereglering för domänverken, som av Eders Kungl. Maj:t innevarande riksdag framlagts, proposition nr 271. Vidare kan erinras om, att även en del andra grupper av befattningshavare i övre Norrland, såsom provinsialläkare, länsveterinärer, folkskoleinspektörer m. fl. tilldelats särskilda löneförmåner.

Utom de åtgärder med hänsyn till dyrorts- och kallortsförhållandena, vilka sålunda vidtagits, hava även andra anordningar varit ifrågasatta. Kommunikationsverkens lönekommitté anför härom i sitt den 20 februari 1919 avgivna betänkande följande:

»Emellertid vill kommittén icke förneka, att vid sidan av dyrortstilllägg och kallortstilllägg även andra anordningar kunna vara av nöden för att med den raskt fortskridande utvecklingen av statens verksamhet inom övre Norrland bereda de statsinstitutioner, vilka handhava denna verksamhet, möjlighet att rekrytera sin personal där uppe med dugande

arbetskrafter från de sydligare landsdelarne och jämväl under någon längre tid behålla dem där. Särskilt från järnvägshåll ha för kommittén påpekats de nuvarande vanskligheterna härutinnan. Kommittén har även varit i tillfälle att taga del av vissa utredningar, som på järnvägsstyrelsens föranstaltande utförts angående åtgärder till tryggnad av ban- och maskinavdelningarnas underbefälsrekryteringar inom de nordligaste distrikten och till förekommande av de nu mycket vanliga förflyttningarna av personal söderut. Bland de förslag, som därvid framkommit, må nämnas beredande av ökade löneförmåner under skilda former, längre kostnadsfri ledighet, minskad tjänstgöringstid, förmånligare tjänsteårsberäkning, tidigare pensionering m. m. Av 1914 års kommitté har även i sammanhang med behandlingen av kallortsspörsmålen berörts önskvärdheten av att medel kunde ställas till förfogande för beredande av möjlighet för de i övre Norrland stationerade tjänstemännens familjemedlemmar till rekreationsresor söderut samt att åtgärder bleve vidtagna till underlättande av barnens skolgång och förbättring av skolväsendet.

Åtskilliga av de sålunda framkomna förslagen torde vara väl värda beaktande, och en del av dem torde kunna i administrativ väg realiseras. Då emellertid dessa spörsmål säkerligen hava intresse icke blott för järnvägsstyrelsen, som för övrigt icke lär ha tagit ståndpunkt till dem, och för de övriga av kommitténs arbete berörda verken, utan även för andra grenar av statsförvaltningen, har kommittén, vilken icke hunnit ägna förevarande frågor den ingående undersökning, som är erforderlig, funnit riktigast att desamma, i den mån så prövas skäligt, göras till föremål för särskild utredning, så mycket hellre som den allmänna löneregleringen för de nu ifrågakommande verken icke påverkas därav.»

I ovan anförda yttrande förordas sålunda en särskild, mera ingående utredning rörande det här förevarande spörsmålet. Riksdagen får vidare erinra därom, att i Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 391 vid föregående års riksdag departementschefen för sin del ansett »den nyss antydda utredningen rörande andra anordningar till personalens fromma i de norra landsdelarna böra snarast möjligt komma till stånd».

I likhet med Eders Kungl. Maj:t och kommunikationsverkens lönekommitté är riksdagen av den övertygelsen, att en dylik utredning, varigenom hela den här föreliggande frågan för de olika statstjänarnas vidkommande på en gång kunde upptagas till en omsorgsfull systematisk omprövning, är av behovet påkallad, och att den så fort ske kan bör igångsättas. Företagandet av nämnda utredning snarast möjligt synes riksdagen

desto angelägnare, som en allmän revision rörande de inom olika grenar av den civila statsförvaltningen gällande löneregleringar med därtill hörande villkor och bestämmelser nu är förestående. Enligt riksdagens mening torde den lämpligen kunna uppdragas åt 1902 års löneregleringskommitté.

Med anledning av vad sålunda ovan anförts, får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t tacktes låta utreda frågan om, huruvida och på vilket sätt ändringar i avlöningsreglementen eller andra gällande bestämmelser böra vidtagas, i syfte att statsanställda, stationerade i norra delarna av landet, måtte tilldelas vissa förmåner, som kunna bidra till en ur statens synpunkt förmånlig rekrytering, samt till att bibehålla arbetskraften under någon längre tid vid placering i nämnda landsdel.

Stockholm den 26 maj 1920.

Med undersåtlig vördnad.
